

ॐ

संस्कृतभारती – तेलङ्गाणा

पत्रालयद्वारा संस्कृतम् - शिक्षापरीक्षा – फरवरी – २०२३

समयः घण्टात्रयम्

दिनाङ्कः २६.०२.२०२३

पूर्णाङ्काः १००

फाल्गुण शुक्लसप्तमी भानुवासरः

I. अ) एकस्य श्लोकस्य पदविभागम् अन्वयरचनां च कृत्वा तात्पर्यं स्वभाषया लिखत ।

1 x 6 = 6

1) तस्मान्नाहं वयं हन्तुं धार्तराष्ट्रान् स्वबान्धवान् ।
स्वजनं हि कथं हत्वा सुखिनः स्याम माधव ॥

2) येषामर्थे काङ्क्षितं नो राज्यं भोगाः सुखानि च ।
त इमेऽवस्थिता युद्धे प्राणांस्त्यक्त्वा धनानि च । ।

आ) सुभाषितद्वयस्य अन्वयार्थं तात्पर्यं च स्वभाषया लिखत ।

2 x 4 = 8

- 1) ऐश्वर्यस्य विभूषणं सुजनता शौर्यस्य वाक्संयमो ज्ञानस्योपशमः श्रुतस्य विनयो वित्तस्य पात्रे व्ययः ।
अक्रोधस्तपसः क्षमा प्रभवितुर्धर्मस्य निर्व्याजता सर्वेषामपि सर्वकारणमिदं शीलं परं भूषणम् ॥
- 2) फलमलमशनाय स्वादु पानाय तोयं क्षितिरपि शयनार्थं वाससे वल्कलं च ।
नवधनमधुपानभ्रान्तसर्वेन्द्रियाणाम् अविनयमनुमन्तुं नोत्सहे दुर्जनानाम् ॥
- 3) प्रदानं प्रच्छन्नं गृहमुपगते सम्प्रमविधिः प्रियं कृत्वा मौनं सदसि कथनं चाप्युपकृतेः ।
अनुत्सेको लक्ष्यां निरभिभवसाराः परकथाः सतां केनोद्दिष्टं विषममसिधाराव्रतमिदम् ॥

II. अ) संस्कृतभाषया षण्णां प्रश्नानाम् उत्तराणि एकैकेन वाक्येन लिखत ।

6 x 1 = 6

- 1) आहृदयं विनयशीलतायाः कारणं किम् ? 2) देवेन्द्रः किं सूचितवान् ?
3) विद्वान् पुरुषः कः ? 4) युधिष्ठिरः किमर्थं महान्तम् आनन्दम् अनुभूतवान् ?
5) शिशुपालः किं न असहत ? 6) जीवः कीदृशः ?
7) अर्जुनः किमर्थम् इन्द्रम् आराधयितुम् इच्छति ?

आ) त्रयाणां ससन्दर्भं वाक्यार्थं स्वभाषया लिखत ।

3 x 3 = 9

- 1) अतो विजयेच्छां परित्यज । 2) शिवस्तव सन्तापं परिहरतु । 3) सम्पदोऽनुभूय को वा प्रत्यर्पयति ?
4) अयं भीष्मः वृथापलितः मूर्खः । 5) मूषकं ग्रहीतुं पर्वतस्य खननमिव ।

इ) अधो दत्तयोः एकस्य विवरणं दशभिः वाक्यैः संस्कृतभाषया लिखत ।

1 x 5 = 5

- 1) इन्द्रेण कृता अर्जुनस्य तपसः परीक्षा ।
2) इन्द्रप्रस्थं प्रति श्रीकृष्णस्य प्रयाणस्य वर्णनम् ।

III अ) प्रहेलिकाद्वयस्य उत्तरम् अर्थं च स्वभाषया लिखत ।

2 x 2 = 4

- 1) वृक्षाग्रवासी न च पक्षिजातिः तृणं च शय्या न च राजयोगी ।
आपीतवर्णो न च हेमधातुः अतश्च ताम्रः सुरसः क एषः ?
2) विराजराजपुत्रारेः यन्नाम चतुरक्षरम् ।
पूर्वार्धं तव वैरीणां परार्धं तव सङ्गरे । ।
3) का कान्ता कालियारातेः पुनरर्थे किमव्ययम् ?
किं वन्द्यं सर्वदेवानां फलेषु किमु सुन्दरम् ?

ॐ

संस्कृतभारती – तेलङ्गाणा
पत्रालयद्वारा संस्कृतम् - शिक्षापरीक्षा – फरवरी – २०२३

समयः घण्टात्रयम्

दिनाङ्कः २६.०२.२०२३

पूर्णाङ्काः १००

फाल्गुण शुक्लसप्तमी भानुवासरः

आ) अधो दत्तेषु द्वौ न्यायौ स्वभाषया विवृणुत ।

2 x 2 = 4

- 1) भिक्षुपादप्रसारन्यायः 2) श्वश्रूनिर्गच्छोक्तिन्यायः 3) शतपत्रपत्रशतभेदन्यायः

इ) द्वयोः अभिप्रायं स्वभाषया लिखत ।

2 x 1 = 2

- 1) अव्यवस्थितचित्तस्य प्रसादोऽपि भयङ्करः ।
2) अप्रकटीकृतशक्तिः शक्तोऽपि जनस्तिरस्क्रियां लभते ।
3) भवितव्यानां द्वाराणि भवन्ति सर्वत्र ।

IV अ) एतेषां कृदन्तानाम् इतरवचनानि लिखत ।

5 x 1 = 5

- 1) वर्धमानायै _____
2) _____ गृह्णद्भिः
3) गच्छति _____
4) _____ हसन्तीनाम्
5) श्लाघमानात् _____

आ) आवरणे लिखितानां धातूनाम् उचितैः शतृ-शानजन्तरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत ।

6 x 1 = 6

- 1) भवती _____ छात्रेभ्यः दुग्धं ददातु । (लिख्)
2) माता _____ बालकेन सह सम्भाषणं करोति । (क्रीड्)
3) सङ्गीतशालां _____ बालिकानां हस्ते वीणाः सन्ति । (गम्)
4) _____ वृक्षेभ्यः जलबिन्दवः निपतन्ति । (कम्प्)
5) नन्दिनी _____ दिलीपाय वरं ददाति । (सेव्)
6) _____ यात्रिकैः धावनं कृतम् । (त्वर)

इ) “सत्सप्तमी” प्रयोगेण पञ्च वाक्यानि लिखत ।

5 x 1 = 5

- 1) त्वम् आगतवान् । अहं गृहे न आसम् ।
2) नार्यः जल्पन्त्यः आसन् । अन्धकारः प्रसृतः ।
3) लता एधमाना अस्ति । कीटाः बाधन्ते ।
4) यदा आकाशे चन्द्रः दृष्टः तदा सर्वे तुष्टवन्तः ।
5) यदा मया पुस्तकं पठ्यमानम् अस्ति तदा कोलाहलं मा कुरु ।
6) यदा भवद्भिः कार्यं कृतं तदा गृहं गम्यताम् ।

ॐ

संस्कृतभारती - तेलङ्गाणा

पत्रालयद्वारा संस्कृतम् - शिक्षापरीक्षा - फरवरी - २०२३

समय: घण्टात्रयम्

दिनाङ्कः २६.०२.२०२३

पूर्णाङ्काः १००

फाल्गुण शुक्लसप्तमी भानुवासरः

ई) योजयत ।

8 x 1/2 = 4

1) पठद्भिः	a) वृद्धेषु
2) वन्दमानाय	b) बालकम्
3) नृत्यन्त्यै	c) कुल्ययाम्
4) शयानेषु	d) शिष्याय
5) सूचयन्त्याः	e) बालिकायै
6) चिन्वाना	f) जनैः
7) भुञ्जानम्	g) निर्वाहिकायाः
8) वहन्त्याम्	h) सुन्दरी

V अ) अधो दत्तेषु पञ्चानां सन्धिं विभज्य सन्धि नाम लिखत ।

5 x 1 = 5

1) तच्चिन्त्यम्	2) वाग्देवता	3) यन्मण्डलम्
4) सत्यं वद	5) पचन्नस्ति	6) षड्म्याणि

आ) अधो दत्तेषु पञ्चानां सन्धिं कृत्वा सन्धि नाम लिखत ।

5 x 1 = 5

1) वाक् + शरः	2) ताट् + कर्म	3) तत् + लयः
4) बालस् + षष्ठः	5) एतद् + ज्ञात्वा	6) सम्राट् + मनसि

इ) संयोज्य केन नियमेन विसर्गसन्धिः अभवत् इति वदत ।

4 x 1 = 4

1) ततः + ततः	2) गुरोः + भाषणम्	3) लताः + एधन्ते	4) शिवः + वन्द्यः

VI अ) गणे अनर्हं पदं पृथक्कुरुत ।

4 x 1/2 = 2

1. भानुः, शशी, बुधः, इन्द्रः
2. स्कन्दः, वैनतेयः, गणेशः, वृक्रोदरः
3. बलिः, विश्वामित्रः, विभीषणः, परशुरामः
4. मण्डूकः, मत्स्यः, वराहः, कूर्मः

आ) अधो दत्तेषु पञ्च पदानि प्रयुज्य वाक्यानि लिखत ।

5 x 1 = 5

1) प्रतीक्षमाणः	2) लब्ध्वा	3) सञ्चर्य	4) परिहर्तुम्	5) धावता	6) जितवान्	7) निन्दन्तम्

ॐ

संस्कृतभारती – तेलङ्गाणा

पत्रालयद्वारा संस्कृतम् - शिक्षापरीक्षा – फरवरी – २०२३

समय: घण्टात्रयम्

दिनांक: २६.०२.२०२३

पूर्णाङ्कः १००

फाल्गुण शुक्लसप्तमी भानुवासरः

इ) पञ्च वाक्यानि संस्कृतेन अनुवदत ।

5 x 1 = 5

1) బాలుడు ఆడుతూ సంతోషించాడు. The boy felt happy while playing. बच्चा खेलते हुए खुश हुआ ।

2) వృద్ధుడు ఇప్పుడు ఘనాహారమును తీసుకోగలుగుతున్నాడు.

The old man is now able to take the solid food. बूढ़ा अब घनाहार ले सकता है ।

3) పరుగెడుతున్న లేడిని రాముడు అనుసరించాడు. Rama followed the running deer.

राम ने भागते हुए मृग का पीछा किया ।

4) పాట వింటున్న అతని చేత నిద్రించబడినది. He slept while listening to the song.

गाना सुनते हुए उससे सोया गया ।

5) మంచి ప్రవర్తనతో తండ్రిని సంతోషపెట్టేవాడే పుత్రుడు.

He is the son who pleases the father with good behaviour.

सद्व्यवहार से जो पिता को संतुष्ट करे वह ही पुत्र है ।

6) చదువుతున్న విద్యార్థులు మంచి ఫలితాన్ని పొందుతున్నారు.

The students who are studying, get good result.

जो छात्र पढ़ रहे हैं वो अच्छा नतीजा पाते हैं ।

ई) पञ्च वाक्यानि स्वभाषया अनुवदत ।

5 x 1 = 5

1) బాలకే ఆగతే సతి వృష్టిః ఆగతా ।

4) स एव खलु भवता दृष्टः ?

2) స్పర్ధమానాసు బాలికాసు శాలిని తీక్షణమతిః ।

5) धावन्तीः गाः पश्य ।

3) వికసతః పుష్పస్య సౌందర్యం పశ్య ।

6) भारं वहन् सेवकः अधः पतितः ।

उ) अधोलिखितं गद्यभागं पठित्वा ततः दत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत ।

5 x 1 = 5

कश्चन महाराजः आसीत् । तस्य प्रासादे कश्चन वानरः आसीत् । सः वानरः महाराजस्य अतीव विश्वासपात्रम् अनुचरः । अतः राजभवने सर्वत्रापि तस्य प्रवेशः अनुमतः आसीत् । एकदा महाराजः अन्तःपुरे निद्रां कुर्वन् आसीत् । तदा वानरः तत्र आगतवान् । सः निद्राङ्कितस्य महाराजस्य समीपं गत्वा व्यजनेन वीजनम् आरब्धवान् । अत्रान्तरे महाराजस्य वक्षस्थले एका मक्षिका उपविष्टा । वानरः व्यजनेन तां दूरीकर्तुं पुनः पुनः प्रयत्नं कृतवान् । तथापि मक्षिका ततः दूरं न गता । तदा सः स्वभावचपलः मूर्खः वानरः कुपितः सन् तीक्ष्णं खड्गं गृहीत्वा तस्याः उपरि प्रहारं कृतवान् । मक्षिका उड्डीय ततः गता । खड्गप्रहारेण महाराजस्य वक्षस्थलं विदीर्णं जातम् । तेन महाराजः मृतः अभवत् ।

1) राजभवने सर्वत्रापि वानरस्य प्रवेशः किमर्थम् अनुमतः आसीत् ?

2) वानरः निद्रां कुर्वन्तं महाराजं दृष्ट्वा किम् अकरोत् ?

3) महाराजस्य वक्षस्थले का उपविष्टा ?

4) स्वभावचपलः वानरः मक्षिकायाः उपरि कथं प्रहारं कृतवान् ?

5) महाराजः कथं मृतः अभवत् ?

जयतु संस्कृतम् । जयतु भारतम् ।